

BASIN AÇIKLAMASI

Konu: “Asielnoodmaatregelenwet” ve İlgili Yasa Değişiklikleri

1. Giriş:

Justice Square Foundation (SJS), Hollanda’da yaşayan Türk hukukçular tarafından, temel insan haklarına ilişkin farkındalık yaratmak ve hak ihlallerine karşı mücadele etmek amacıyla kurulmuş bir sivil toplum kuruluşudur. **“We stand for justice”** (Adaletin yanındayız) sloganıyla hareket eden SJS, Mayıs 2023’te resmî kuruluşunu tamamlamış, Temmuz 2023’ten bu yana Amsterdam’da faaliyet göstermektedir. Çalışmalarımızı ve projelerimizi www.justicesquare.org adresinde, X ve Instagram’da **@JJusticesquare** hesaplarımızdan paylaşmaktayız.

İnsan hakları savunusunun yanı sıra, gönüllülerimiz ve uzmanlarımızla, Hollanda’nın demokratik değerleri ve insan haklarına bağlı kalarak, özellikle zor durumdaki mültecilere **hukuki, sosyal ve insani** destek veriyoruz; yeni ülkelerinde onurlu bir yaşam kurmalarına katkıda bulunuyoruz.

Neden bugün sesleniyoruz.

Önümüzdeki günlerde Hollanda Senatosu, ülkenin iç hukuk düzenini ve uluslararası insan hakları yükümlülüklerini doğrudan etkileyecek iki kritik yasa teklifini— **Asielnoodmaatregelenwet (36 704)** ve **Wet versterking regie volkshuisvesting (36 51)**— görüşecektir. Bu paket, sadece mültecilerin haklarını daraltmakla kalmayıp **hukukun üstünlüğü, demokratik değerler ve toplumsal barışı** da zayıflatma riski taşımaktadır.

Stichting Justice Square olarak biz, bu gelişmeleri büyük bir kaygıyla izliyor ve misyonumuzun gereği olarak Senato’ya, tasarıların reddedilmesi için güçlü bir çağrı yapıyoruz.

2. Tasarıların İçeriği ve Getirdiği Kısıtlamalar

“Asielnoodmaatregelenwet” ve ilişkili değişiklikler, özellikle şu alanlarda ciddi kısıtlamalar öngörmektedir:

- Mülteci statüsü ile ikincil koruma statüsü arasında ayrım yapılması:** Bu, “two-tier system” olarak bilinen ikili statüye dayalı ayrımcılığı gündeme getirmektedir.
- Aile birleşiminin yalnızca çekirdek aile ile sınırlandırılması:** 18 yaşını geçmiş çocukların aile birleşiminden dışlanması ve geniş ailenin göz ardı edilmesi.
- Süresiz oturma izninin kaldırılması:** Oturma sürelerinin 5 yıldan 3 yıla düşürülmesi ve kalıcı güvencenin ortadan kalkması.
- Savunma hakkının daraltılması:** İkinci başvurularda “suçluluk testi” getirilmesi.
- Kaçak ikametini suç haline getirilmesi:** Geri gönderilemeyen kişilerin fiilen kriminalize edilmesi.
- İnsani yardım faaliyetlerinin cezai risk altına alınması:** Belediyeler, kiliseler ve sivil toplum kuruluşlarının yardım çabaları kriminalize edilmektedir.

7. **Belediyelerin mültecilere konut tahsis yükümlülüğünün kaldırılması:** Sosyal konut politikalarında statü sahiplerinin dışlanması.

3. Aile Birleşimi ve Çekirdek Aile Sınırlaması

3.1. Mevcut Hukuki Çerçeve

Hollanda, bugüne kadar aile birleşiminde **çekirdek aile** kavramını dar değil geniş yorumlamaktaydı. Bunun temelinde:

- **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) Madde 8:** “Özel ve aile hayatına saygı” hakkı, aile birliği kavramını yalnızca küçük çocuklarla sınırlı tutmamaktadır.
- **AB Aile Birleşimi Direktifi (2003/86/EC):** Direktif esas olarak eş ve reşit olmayan çocuklar için hak tanır; ancak Madde 10(2) uyarınca **bağımlı yetişkin çocukların** ve “aileye fiilen bağlı” kişilerin de kapsama alınabileceğini öngörür. Bu hüküm, özellikle kırılgan durumda olan yetişkin çocukların (örneğin eğitimde olan, sağlık sorunları bulunan veya ekonomik bağımlılığı devam eden gençler) aile birleşiminden yararlanmasına imkân tanımaktadır.

3.2. Yeni Tasarı ile Gelen Kısıtlama

“Asielnoodmaatregelenwet” ile birlikte aile birleşimi **yalnızca çekirdek aile (eş + 18 yaşından küçük çocuklar)** ile sınırlandırılmak istenmektedir. Bu, şu anlama gelir:

- 18 yaşını doldurmuş çocuklar, fiilen aile birliği içinde yaşasalar bile **otomatik olarak aile birleşimi hakkından çıkarılmaktadır.**
- Bu kısıtlama, mülteci ailelerin yıllarca süren ayrılıkları sonlandırma imkânını ciddi ölçüde ortadan kaldıracaktır.

3.3. Hukuki ve İnsanî Mahzurlar

a) Hukuka Aykırılıklar

- **AİHS Madde 8 (Özel ve aile hayatına saygı):** AİHM içtihatlarında, aile birliğinin biyolojik yaş sınırından bağımsız olarak korunması gerektiği defalarca vurgulanmıştır (*Sen v. Netherlands*, 2001; *Berrehab v. Netherlands*, 1988).
- **AB Aile Birleşimi Direktifi Madde 10(2):** 18 yaşını aşmış çocukların, ebeveynlerine bağımlılıkları devam ediyorsa aile birleşimi kapsamına alınması öngörülür. Tasarının bu yolu kapatması, Direktif ile doğrudan çelişmektedir.
- **AB Temel Haklar Şartı Madde 7:** Aile hayatına saygı hakkını güvence altına alır. Sırf yaş kriteri nedeniyle çocukları ebeveynlerinden ayırmak, bu hakkın özünü ortadan kaldırır.

b) İnsanî Sonuçlar

- **Uzun süreli ayrılıklar:** Ülkesinde zulme maruz kaldığı için illegal yollarla kaçmış ebeveynlerin 18 yaşını geçmiş çocuklarıyla aile birleşimine izin verilmemesi uzun süreli ayrılıklara yol açar, travmayı derinleştirir, aile bütünlüğüne ve dolayısıyla entegrasyona zarar verir.
- **Çocukların yüksek yararı ilkesinin ihlali:** BM Çocuk Hakları Sözleşmesi Madde 3 uyarınca, “çocuğun yüksek yararı” her türlü yasal düzenlemede öncelikli olmalıdır. 18 yaşın hemen üzerinde olan ve fiilen aile bağı devam eden gençlerin ailelerinden ayrılması bu ilkeyi hiçe saymaktadır.
- **Psikolojik travmalar:** Ebeveynlerinden ayrı kalan gençler, uzun süre belirsizlik ve travma yaşamaktadır. Bu, entegrasyon sürecini de baltalamaktadır.
- **Eşitsizlik ve keyfilik:** Aynı durumda olan iki çocuk arasında – sadece birkaç ay farkla – tamamen farklı hukuki sonuçlar doğmaktadır. Örneğin, 17 yaş 11 aylık bir çocuk aile birleşiminden yararlanabilirken, 18 yaşını yeni doldurmuş bir kardeşi bu haktan mahrum kalmaktadır.

VWN de 3 Temmuz 2025 tarihli açıklamasında, çekirdek aile ile sınırlamanın **AİHS m.8** güvencesiyle çatıştığını; özellikle **evli olmayan/yalnızca dini nikâhlı partnerler** ile **18 yaşını yeni doldurmuş bağımlı gençlerin** fiilen aileden kopacağına dikkat çekiyor. Kuruluş, Meclis oylaması sonrası değerlendirmesinde “bu paket **aileleri ayırır**” uyarısını yapmıştır.

3.4. Sonuç

Aile birleşiminin yalnızca “çekirdek aile” ile sınırlandırılması, hem **AİHS ve AB hukuku ile uyumsuz**, hem de **insani açıdan sürdürülemez** bir düzenlemedir. Hollanda’nın bugüne kadar uyguladığı daha esnek yaklaşım, hem hukuki hem de insani değerler açısından doğrudur. Yeni kısıtlama ise:

- **hukuka aykırı,**
- **aileleri parçalayacak,**
- **çocukların ve gençlerin psikolojisini bozacak,**
- **entegrasyonu geciktirecek**
bir sonuç doğuracaktır.

4. Süresiz Oturumun Kaldırılması: Entegrasyonu ve Hukuki Güveni Tehdit Eden Bir Adım

“Asielnoodmaatregelenwet” ile öngörülen en kritik değişikliklerden biri, mültecilere verilen **süresiz oturum hakkının tamamen kaldırılmasıdır.**

4.1. Mevcut Sistem

Bugüne kadar Hollanda’da mülteciler, iltica statüsüyle en az **5 yıl kesintisiz yasal olarak oturduktan sonra süresiz oturum izni (verblijfsvergunning asiel voor onbepaalde tijd)** alma hakkına sahipti. Bu statü:

- Gelir şartı aranmaksızın,

- Yalnızca ciddi suç veya güvenlik tehdidi durumunda iptal edilebilen,
- Mültecilerin entegrasyonunu hızlandıran **güçlü ve kalıcı bir koruma mekanizması** idi.

4.2. Yasa Teklifi ile Getirilen Değişiklik

Yeni yasa kabul edilirse:

- **Ulusal süresiz oturum tamamen kaldırılacak,**
- Mülteciler yalnızca her **3 yılda bir yenilenmek zorunda olan geçici oturum izinleri** ile yaşamaya mahkûm edilecek,
- Tek alternatif olarak **AB uzun süreli ikamet statüsü** kalacak. Ancak bu statü:
 - Yeterli ve düzenli gelir,
 - Sağlık sigortası,
 - Entegrasyon sınavı şartlarına bağlıdır. Bu koşullar, özellikle uzun süre kamplarda kalan, çalışma ve eğitim imkânı bulamayan mülteciler için fiilen erişilemezdir.

4.3. Hukuki Aykırılıklar

- **Hollanda Anayasası ve Hukuki Belirlilik İlkesi:** İnsanlar başvurularını, ileride süresiz oturum hakkı kazanabilecekleri beklentisiyle yapmıştır. Bu güvencenin ortadan kaldırılması, hukuka güveni ve öngörülebilirliği yok eder.
- **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Madde 8:** Kalıcı oturum hakkı, aile hayatının istikrarı ve uzun vadeli yaşam planı için gereklidir. *Jeunesse v. Netherlands* (2014) kararında AİHM, uzun süre Hollanda’da yaşayan kişilerin aile bağlarının korunmasının göç kontrolünden ağır bastığını vurgulamıştır.
- **AB Uzun Süreli İkamet Direktifi (2003/109/EC):** Direktif, üye devletlere 5 yıl ikamet edenlere uzun süreli statü tanıma yükümlülüğü getirir. Ulusal süresiz oturumun kaldırılması, bu yükümlülüğün ruhuna aykırıdır.
- **AB Adalet Divanı – Singh (C-502/10):** Mahkeme, uzun süreli ikamet statüsünün “entegrasyonun anahtarı” olduğunu ve üye devletlerin bunu engelleyici yorum yapamayacağını açıkça ifade etmiştir.

4.4. Toplumsal ve İnsanî Mahzurlar

- **Entegrasyonun baltalanması:** Kalıcı gelecek görmeyen kişiler dil öğrenmeye, eğitime ve iş gücü piyasasına katılmaya motive olamaz.
- **Sürekli belirsizlik:** 3 yılda bir oturum uzatmak zorunda kalan bireyler, sürekli statü kaybetme korkusuyla yaşayacaktır.
- **Aile birleşiminin zorlaşması:** Kalıcı oturum olmadan aile birleşimi daha fazla engelle karşılayacaktır.
- **Yargı yükünün artması:** Sürekli uzatma başvuruları ve davalar, yargı sistemini aşırı yükleyecektir.
- **Toplumsal huzursuzluk:** Geleceği olmayan bireylerin sayısı arttıkça, sosyal dışlanma ve huzursuzluk da artacaktır.
- **Uluslararası imaj kaybı:** Hollanda, insan hakları ve entegrasyona verdiği değerle tanınırken, bu düzenleme ülkeyi popülist caydırıcılık politikalarıyla anılır hale getirecektir.

VWN de, 25 Haziran 2025 tarihli açıklamasında, süresiz güvencenin kaldırılıp 3 yıllık kırılma izinlere geçilmesinin mültecileri “ikinci sınıf” konuma itecek yapısal bir kırılma olduğunu; **entegrasyon, istihdam ve sağlık** üzerinde kalıcı olumsuz etkiler yaratacağını ve **daha çok itiraz/dava** doğurarak sistemi tıkayacağını belirtmektedir.

4.5. Sonuç

Süresiz oturma hakkı, mülteciler için bir ayrıcalık değil, **entegrasyonun ve toplumsal istikrarın temel taşıdır**. Bu hakkın kaldırılması, yalnızca bireylerin değil, Hollanda toplumunun da geleceğini istikrarsız hale getirecektir.

Senato’nun bu yasa teklifini reddetmesi, hem **hukukun üstünlüğünü korumak**, hem de **toplumsal barışı ve entegrasyonu güvence altına almak** için hayati önem taşımaktadır.

5. Savunma Hakkının Daraltılması: Etkili Hukuki Korumanın Zayıflatılması

“Asielnoodmaatregelenwet” tasarısı, mültecilerin **savunma haklarını daraltan** çeşitli düzenlemeler içermektedir. Bu düzenlemeler, hem bireylerin temel haklarını zedelemekte hem de Hollanda’nın ulusal ve uluslararası yükümlülükleriyle çelişmektedir.

5.1. Getirilen Kısıtlamalar

- **İkinci başvurularda “suçluluk testi” (schuldtoets)**: Yeni deliller sunan mülteci, neden bu bilgileri ilk başvuruda sunmadığını ispat etmek zorunda bırakılacaktır. Bu durum özellikle travma yaşayan, şiddet mağduru ya da güven duygusu gelişmemiş bireyleri cezalandırıcı etkiye sahiptir.
- **Durdurucu etkinin kaldırılması**: İkinci başvurular artık otomatik olarak suspensief effect doğurmayacak; yani başvuru incelenmeden sınır dışı işlemi uygulanabilecektir.
- **Ücretsiz hukuki yardımın sınırlandırılması**: İkinci başvurularda devlet tarafından karşılanan adli yardım imkânı daraltılmakta, böylece savunma hakkı fiilen parası olanlarla sınırlı hale getirilmektedir.

5.2. Hukuki Aykırılıklar

- **Hollanda Anayasası Madde 17**: “Hiç kimse yargıçtan mahrum bırakılamaz.” Sınır dışı kararının durdurucu etkisi olmadan uygulanması, mahkeme yolunu anlamsız kılmaktadır.
- **AİHS Madde 6 ve 13**: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, *Jabari v. Turkey* (2000) ve *M.S.S. v. Belgium and Greece* (2011) kararlarında, sınır dışı edilen kişilerin etkili bir başvuru hakkına sahip olmaması durumunda AİHS ihlali olduğuna hükmetmiştir.
- **AB Asylum Procedures Directive (2013/32/EU), Madde 46**: İltica başvurularında “etkili yargı yoluna” erişim güvence altına alınmıştır. ABAD’ın *Gnandi v. Belgium* (C-181/16) kararında da, başvuru sonuçlanmadan sınır dışı işlemlerinin uygulanamayacağı açıkça vurgulanmıştır.

5.3. Sakıncaları

- **Etkin yargısal denetim ortadan kalkar:** Başvuru sürerken sınır dışı edilen kişi için mahkeme kararı fiilen anlamsız hale gelir.
- **Orantısız yükümlülük:** “Yeni delillerini neden daha önce sunmadığını ispat et” şartı, travma mağdurlarını ikinci kez cezalandırır.
- **Savunma hakkı eşitsizleşir:** Ücretsiz hukuki yardımın kısıtlanması, güçlü hukuki destekten sadece maddi imkânı olanların faydalanmasına yol açar.
- **Mahkeme yükü artar:** Belirsiz düzenlemeler, binlerce ek davaya yol açarak yargının iş yükünü artıracaktır.
- **Uluslararası itibar kaybı:** Hollanda, adil ve etkili iltica prosedürleriyle tanınırken, bu düzenleme AİHM ve ABAD önünde ihlal kararlarına açık hale gelecektir.

5.4. Sonuç

Savunma hakkının bu şekilde daraltılması, yalnızca bireysel hak ihlallerine değil, aynı zamanda Hollanda’nın **hukukun üstünlüğü** ve **uluslararası yükümlülükleri** açısından ciddi risklere yol açacaktır. Bu düzenlemenin kabulü, hem **AİHS Madde 13’ün** hem de **AB İltica Prosedürleri Direktifi’nin** açık ihlali anlamına gelir.

6. Kaçak İkametin ve İnsani Yardımın Kriminalize Edilmesi: Hukuka ve İnsanî Değerlere Aykırı Düzenleme

“Asielnoodmaatregelenwet” tasarısı, yalnızca mültecilerin değil, aynı zamanda belediyeler, kiliseler ve sivil toplum kuruluşlarının da faaliyetlerini doğrudan hedef alan son derece tehlikeli hükümler içermektedir. Bu hükümler iki temel noktada birleşmektedir:

6.1. Kaçak ikamet suçu haline getirilmesi:

- Çeşitli nedenlerle geri gönderilemeyen kişiler (örneğin menşe ülkesinin geri kabul etmemesi nedeniyle) artık doğrudan “suçlu” ilan edilecektir.
- Bu kişiler barınma ve sağlık gibi en temel haklardan mahrum bırakılarak sokakta yaşamaya zorlanacak, aynı zamanda adli takibata uğrayacaktır.

6.2. İnsani yardım faaliyetlerinin kriminalize edilmesi:

Belediyeler, kiliseler ve sivil toplum kuruluşları uzun yıllardır bu kişilere barınma ve temel insani yardım sağlamaktadır.

Yeni yasa ile bu yardımlar “**suça iştirak**” veya “**kaçak ikameti kolaylaştırma**” şeklinde yorumlanabilecek ve doğrudan cezai risk doğuracaktır.

Böylece, toplumun vicdanî ve insani refleksleri cezalandırılacak, yardım edenler ile yardıma muhtaç olanlar aynı anda hedef alınacaktır.

6.3. Hukuka Aykırılıklar

- **Hollanda Anayasası Madde 1 (Eşitlik İlkesi):** Ülkede bulunan kişilerin, yalnızca statüleri nedeniyle temel haklardan mahrum bırakılması ve kriminalize edilmesi eşitlik ilkesine aykırıdır.
- **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS):**
 - Madde 3 – İşkence ve kötü muamele yasağı: Sokakta bırakılan ve temel yardımlardan yoksun bırakılan kişiler insanlık dışı muameleye maruz kalır (*M.S.S. v. Belgium and Greece*, 2011).
 - Madde 8 – Özel hayatın korunması: Barınma ve temel yaşam koşulları aile hayatını da doğrudan etkiler.
- **AB Temel Haklar Şartı:**
 - Madde 1 – İnsan onuru dokunulmazdır.
 - Madde 34 – Sosyal yardıma ve konuta erişim hakkı.
- **Raad van State'nin görüşleri:** Danıştay, bu düzenlemelerin belediyeleri hukuken imkânsız bir ikileme sokacağını (hem mahkeme kararıyla barınma sağlamak zorunda olup hem de bu yardımı suç işlemiş gibi kabul etmek) açıkça belirtmiştir.
- **VNG'nin 4 Temmuz 2025 tarihli mektubu:** Belediyelerin hem yasal yükümlülüklerini yerine getirmesi hem de cezai yaptırımdan kaçınması aynı anda imkânsızdır; bu nedenle düzenleme “uygulanamaz” ve “çelişkili”dir

6.4.Sakıncalar

1. **İnsani felaketler:** Geri gönderilemeyen kişiler sokakta kalacak, barınma ve temel ihtiyaçlardan mahrum bırakılacaktır. Bu, kadın ve çocuklar için doğrudan güvenlik ve sağlık riski demektir.
2. **Toplumsal ikilik:** Belediyeler, kiliseler ve STK'lar, insani görevlerini yerine getirdiklerinde suçlu durumuna düşürülecek; toplum vicdanı ile yasal düzen arasında derin bir çatışma doğacaktır.
3. **Yargı ve maliyet yükü:** Belediyeler mahkeme kararlarına rağmen yardım veremez hale geldiğinde, yeni davalar ve tazminat talepleri doğacak, bu da hem yargının hem kamu bütçesinin yükünü artıracaktır.
4. **Uluslararası itibar kaybı:** Hollanda, tarihsel olarak insani yardım ve dayanışma değerleriyle tanınmaktadır. İnsani yardımın kriminalize edilmesi, bu değerlerin açıkça reddedilmesi anlamına gelir.
5. **Toplumsal güvenlik riski:** Sokakta bırakılan, çaresiz ve dışlanmış kişiler, suç örgütlerinin veya istismarın hedefi haline gelebilir; bu da toplumun genel güvenliğini zayıflatır.

VWN de, 2 Temmuz 2025 tarihli açıklamasında, geri gönderilemeyen kişilerin **cezalandırılması** ve onlara el uzatan **belediyeler/kiliseler/STK'ların “suça iştirak”** riskiyle karşılaşmasının **“insaniliği suç saymak”** anlamına geldiğini belirterek bu maddelerin **tamamen geri çekilmesini** talep etmektedir. Kısmi düzeltmelerin dahi **caydırıcı etki** ve **hukuki belirsizlik** yaratacağı vurgulanmaktadır.

6.5.Sonuç

Kaçak ikamet ve insani yardımı suç kapsamına almak, **hukuka aykırı, insan onurunu zedeleyen ve pratikte uygulanamaz** bir düzenlemedir. Bu yasa maddesi, Hollanda'yı hem

kendi anayasal ilkeleriyle hem de uluslararası yükümlülükleriyle doğrudan çatışmaya sokmaktadır.

Senato'nun bu düzenlemeyi reddetmesi, yalnızca mültecilerin değil, aynı zamanda Hollanda toplumunun insani değerlerinin ve hukukun üstünlüğünün korunması açısından da yaşamsal öneme sahiptir.

7. Konut Hakkı ve Sosyal Uyum: Raad van State, VNG ve COA'nın Uyarıları

“Asielnoodmaatregelenwet” ile bağlantılı olarak gündeme gelen en tartışmalı konulardan biri, **statushouders** (iltica sonucu oturma izni almış kişiler) için **sosyal konutlarda önceliğin kaldırılmasıdır**. Bu düzenleme, yalnızca mültecilerin barınma hakkını değil, aynı zamanda belediyelerin yasal görevlerini ve Hollanda'nın anayasal eşitlik ilkesini de doğrudan etkilemektedir.

7.1. Raad van State'nin Görüşü (17 Eylül 2025)

Hollanda'nın en yüksek danışma organı olan Raad van State, 17 Eylül 2025 tarihli görüşünde bu düzenlemeyi şu gerekçelerle eleştirmiştir:

- **Dezavantajlı başlangıç noktası:** Statü sahiplerinin konut piyasasında zaten dezavantajlı bir konumda olduğu vurgulanmıştır. Önceliğin kaldırılması, bu kişilerin durumunu daha da kötüleştirecektir.
- **Eşitlik ilkesine aykırılık:** Statü sahiplerinin diğer konut arayanlarla aynı durumda olmadığı, aksine özel ihtiyaçları bulunduğu hatırlatılmış; bu nedenle önceliğin kaldırılmasının eşit muamele ilkesine aykırı olabileceği belirtilmiştir.
- **Yerel yönetim özgürlüğünün kısıtlanması:** Belediyelerin, kendi demografik ve ekonomik koşullarına göre konut politikası geliştirme kabiliyeti ortadan kaldırılmaktadır. Bu, “tek tip çözüm” dayatması anlamına gelir.
- **Zamanlama ve etki belirsizliği:** Hükümetin, statü sahiplerini kendiliğinden eşit konuma getirecek tedbirler alacağı iddia edilse de, Raad van State bu tedbirlerin zamanında ve etkili olacağına dair hiçbir güvence olmadığını vurgulamıştır.
- **Olumsuz tavsiye:** Tüm bu gerekçelerle Raad van State, yasa teklifine olumlu görüş bildirmemiş, bunun yerine teklifin bu haliyle sunulmaması gerektiğini açıkça belirtmiştir.

7.2. VNG'nin Görüşü (4 Temmuz 2025)

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), Senato'ya gönderdiği yazıda şu noktalara dikkat çekmiştir:

- **Belediyeler görevini yapamaz hale gelecek:** Statü sahiplerinin sosyal konutlarda önceliğe sahip olmaması halinde, belediyeler kendi yasal yükümlülükleri olan yerleştirme görevini yerine getiremeyecektir.
- **AZC'ler aşırı dolacak:** Belediyeler yerleştirme yapamadığında, mülteciler daha uzun süre asielzoekerscentra'da (AZC) kalmak zorunda bırakılacak; bu da daha fazla ve daha pahalı geçici kampları zorunlu kılacaktır.

- **Uyum (inburgering) sekteye uğrayacak:** Uyum politikaları konutla doğrudan bağlantılıdır. Konut olmadan, eğitim ve işgücü piyasasına geçiş mümkün olamaz.
- **Eşitsiz muamele riski:** Belediyelerin, kişilerin oturma statüsüne göre hizmetleri reddetmeye zorlanması, yargı tarafından eşitsiz muamele olarak görülebilir

brief-aan-eerste-kamer-over-asi...

7.3. COA'nın Perspektifi

COA (Centraal Orgaan opvang Asielzoekers), son yıllarda defalarca uyarıda bulunmuştur:

- **Sistem aşırı yük altında:** Zaten mevcut barınma kapasitesi sınırda çalışmaktadır.
- **Konut zinciri tıkanıyor:** Statü sahiplerinin belediyelere geçememesi, yeni gelen mültecilerin AZC'lerde yer bulamamasına yol açmaktadır.
- **Kısır döngü:** Sosyal konutlara geçiş engellendiğinde, kamplarda "bottleneck" oluşur ve iltica sisteminin tamamı kilitlenir.

7.4. VWN in Görüşü

- VWN de, 1 Eylül 2025 tarihli açıklamasında, statü sahiplerine sosyal konutta önceliğin kaldırılmasının **konut krizini çözmeyeceğini**, tersine **AZC'lerde tıkanma** yaratacağını; belediyelerin yerleştirme görevini yapabilmesi için **yerel öncelik araçlarının** korunması gerektiğini, RvS–VNG–COA uyarılarının bu yönde örtüştüğünü belirtmektedir.

7.5. Hukuki Aykırılıklar

- **Hollanda Anayasası Madde 1 (Eşitlik ilkesi):** Statü sahiplerini diğer konut arayanlarla aynı kefeye koymak, eşitliği sağlamak değil, dezavantajlı bir grubu daha da dezavantajlı hale getirmektir.
- **AİHS Madde 8 (Özel ve aile hayatına saygı):** Barınma hakkı aile hayatının korunmasıyla doğrudan bağlantılıdır. İnsanların belirsizlik içinde kamplarda uzun yıllar tutulması aile hayatını zedelemektedir.
- **AB Temel Haklar Şartı Madde 34 (Sosyal yardım ve konut hakkı):** Konut hakkı, özellikle dezavantajlı gruplar için sosyal adaletin temel unsurudur. Statü sahiplerinin tamamen dışlanması bu maddeyle bağdaşmaz.
- **Raad van State ve VNG'nin görüşleri:** Bu düzenlemenin uygulanamaz, çelişkili ve anayasal risk taşıdığı teyit edilmiştir.

7.6. Sakıncalar

1. **Entegrasyonun engellenmesi:** Barınma olmadan dil öğrenimi, eğitim ve iş hayatına katılım sekteye uğrayacaktır.
2. **Kamp yükünün artması:** AZC'ler daha da kalabalıklaşacak, geçici çözümler kalıcı hale gelecektir.

3. **Belediyeler imkânsız bir ikilemde:** Yasal yükümlülüklerini yerine getirmeye çalışırlarsa ceza tehdidiyle karşılaşacaklar, yerine getirmezlerse anayasal eşitlik ihlali doğacak.
4. **Toplumsal huzursuzluk:** Uzun süre konut bulamayan, kamp koşullarına sıkışan bireyler toplumsal hayata katılamayacak, bu da güvenlik ve huzur risklerini artıracaktır.
5. **Uluslararası imaj kaybı:** Hollanda, insani değerleri ve sosyal adaletiyle tanınırken, bu düzenleme ülkenin imajını zedeleyecektir.

7.7. Sonuç

Konut hakkına ilişkin bu değişiklik, yalnızca mültecileri değil, belediyeleri, yargıyı ve Hollanda toplumunun bütününe olumsuz etkileyecek bir zincirleme etki doğuracaktır. Raad van State'nin, VNG'nin ve COA'nın uyarıları dikkate alınmalı, Senato **bu düzenlemeyi reddederek hem hukukun üstünlüğünü hem de toplumsal barışı korumalıdır.**

8. Sonuç ve Çağrı

Hollanda'nın gücü; insan onuruna saygı, hukukun üstünlüğü, yerel yönetimlerin pratik bilgeliği ve toplumsal dayanışma kültüründen gelir. “Asielnoodmaatregelenwet” ve ilişkili düzenlemeler, tam da bu sütunları zayıflatma riski taşımaktadır: aileleri parçalayan çekirdek aile kısıtı; entegrasyonu körelten süresiz oturma izninin kaldırılması; etkili başvuru ve savunma hakkını zayıflatan usul değişiklikleri; geri gönderilemeyen kişileri ve onlara el uzatan kurumları kriminalize eden hükümler; statü sahiplerini sosyal konuttan dışlayarak belediyeleri kilitleyen konut düzenlemeleri... Bunların toplam etkisi, bireysel trajedilerin ötesinde, ülkenin hukuk devleti niteliğini ve toplumsal barışını aşındıracaktır.

Stichting Justice Square olarak, Senato'ya saygıyla ama kararlılıkla şu çağrıyla yapıyoruz:

VNG, COA, VWN ve Raad van State'nin uyarıları ciddiyetle dikkate alarak;

1. **Tasarıları reddedin.** AİHS, AB Temel Haklar Şartı ve AB müktesebatıyla uyumsuz, uygulamada da onarılamaz zararlar doğuracak hükümler bu haliyle kabul edilemez.
2. **Temel güvenceleri koruyun.**
 - Aile birleşiminde, **bağımlı yetişkin çocuklar** dâhil aile birliğini koruyan esnek çerçeve sürdürülmeli; çocukların yüksek yararı (best interests of the child) kararların mihenk taşı olmalıdır.
 - **Süresiz oturma izninin kaldırılmasına** yönelik girişimlerden vazgeçilmeli; entegrasyonun omurgası olan kalıcı statü korunmalı, AB uzun süreli ikamet statüsüne erişim kolaylaştırılmalıdır.
 - **Savunma hakkı ve etkili yargısal denetim** (suspensief effect, erişilebilir hukuki yardım) teminat altına alınmalıdır.
3. **Kriminalizasyon yerine koruma.** Geri gönderilemeyen kişilerin ve onlara insani yardım sağlayan belediyeler, kiliseler ve STK'ların cezalandırılması yerine, insan onurunu ve kamu düzenini gözeten akılcı çözümler geliştirilmelidir.
4. **Konut politikalarında gerçekçilik.** Statü sahiplerine yönelik **yerel öncelik araçları** korunmalı, belediyelerin görevini yapmasını engelleyen merkezi kısıtlar geri çekilmelidir.

5. **Etki analizi ve istişare.** Her değişiklik, uygulama sahasındaki etkileri ve hukuki riskleri gören **bağımsız etki analizi** ve **geniş paydaş istişaresi** ile temellendirilmelidir.

Hollanda, tarihsel olarak hukuka ve insan haklarına dayalı bir yol tercih ettiğinde en güçlü hâline kavuşmuştur. Bugün mesele “mülteci politikası”ndan ibaret değildir; bu, ülkenin kimliği ve geleceğiyle ilgilidir. Senato’nun, anayasal değerleri, uluslararası yükümlölükleri ve yerel yönetimlerin gerçekliğini gözeterek bu tasarıları reddetmesi; yerine insan onurunu, aile birliğini ve entegrasyonu merkeze alan, uygulanabilir ve adil bir çerçeve kurulmasını sağlaması çağrımızı yineliyoruz.

Stichting Justice Square